

Bruksela, dnia 7 lipca 2008 r.

KANCELARIA SENATU

Przedstawiciel Kancelarii Senatu
przy Unii Europejskiej

Sprawozdanie nr 28/2008

Sprawozdanie ze spotkania Komisji Wolności Obywatelskich, Sprawiedliwości i Spraw Wewnętrznych Parlamentu Europejskiego nt. Wolności i bezpieczeństwa w zintegrowanym zarządzaniu granicami Unii Europejskiej z udziałem delegacji parlamentów narodowych państw członkowskich UE

Bruksela, 30 czerwca 2008 r.

W dniu 30 czerwca br., w Brukseli, odbyło się *Spotkanie nt. wolności i bezpieczeństwa w zintegrowanym zarządzaniu granicami Unii Europejskiej* z udziałem Komisji LIBE Parlamentu Europejskiego (Komisja Wolności Obywatelskich, Sprawiedliwości i Spraw Wewnętrznych) i przedstawicieli parlamentów państw członkowskich z odpowiednich komisji. Ze strony polskiej, w spotkaniu uczestniczyli:

- delegacja Senatu RP

Wicemarszałek **Zbigniew Romaszewski**

- delegacja Sejmu RP

Poseł **Krzysztof Lipiec** – członek Komisji ds. Unii Europejskiej

Poseł **Witold Pahl** – członek Komisji Sprawiedliwości i Praw Człowieka

Program spotkania obejmował następujące punkty:

1. Obecne i przyszłe wyzwania związane z zarządzaniem granicami UE
2. SIS II – kiedy, dlaczego i jak?
3. Optymalizacja współpracy odnośnie sprawowania nadzoru i kontroli granic: zadania agencji FRONTEX i EUROSUR
4. Ochrona podstawowych praw: wolności, bezpieczeństwa i prywatności w kontekście przyszłego zarządzania granicami UE

Głównym tematem spotkania było zarządzanie granicami UE, przy uwzględnieniu potrzeby zachowania właściwych proporcji (równowagi) pomiędzy zapewnieniem bezpieczeństwa a wolnością obywatela. Dyskusja koncentrowała się na zarządzaniu granicami UE bazując na unijnych regulacjach – aktach prawnych, które obecnie są w trakcie procesu legislacyjnego w Parlamencie Europejskim a dotyczą: wprowadzenia SIS II – drugiej generacji systemu informacyjnego Schengen, określenia przyszłych zadań agencji Frontex, systemu wjazdu / wyjazdu oraz tzw. *profilingu* danych (tworzenie profilu podejrzanego na podstawie danych).

Ad. 1. Obecne i przyszłe wyzwania związane z zarządzaniem granicami UE

Unia Europejska stoi w obliczu wyzwania związanego z coraz większą mobilnością ludzi. Powstaje więc pytanie, jak umożliwić płynne przekraczanie granicy i ułatwić wjazd osobom podróżującym w dobrej wierze, jednocześnie podnosząc poziom bezpieczeństwa. Sprostanie temu wyzwaniu będzie wymagać dalszego kompleksowego rozwoju zintegrowanej strategii zarządzania granicami Unii Europejskiej, z uwzględnieniem możliwości, jakie oferują nowe technologie. Szerokie, spójne i proporcjonalne korzystanie z nowych technologii oraz odkrywanie synergii między systemami, umożliwiającymi jak najskuteczniejsze stosowanie tych technologii, to w perspektywie średniookresowej kluczowe elementy skutecznej zintegrowanej strategii zarządzania granicami. Potrzebne jest podejście stopniowe, w którym nastąpi realizacja działań już zaplanowanych, a jednocześnie rozwijać się będzie strategię długoterminową w oparciu o istniejące inicjatywy. Każdego roku granice zewnętrzne UE przekracza łącznie ponad 300 mln podróżnych – obywateli UE i obywateli krajów trzecich. Europa jest i nadal będzie najważniejszym celem podróży na świecie. Dowodzi to znaczenia dziedzictwa kulturowego UE oraz sukcesu jej modelu politycznego i społeczno-gospodarczego. Aby móc szerzyć swoje wartości oraz wspierać wzrost gospodarczy, UE musi pozostać otwarta i dostępna dla przybyszy z zewnątrz. Zniesienie kontroli na granicach wewnętrznych UE stanowi jedno z największych osiągnięć europejskiej integracji. Obszar bez granic wewnętrznych, który rozrósł się z 7 państw w 1995 r. do 24 państw pod koniec 2007 r. – unikalne, historyczne osiągnięcie – może jednak funkcjonować tylko pod warunkiem podziału obowiązków i solidarności w zarządzaniu granicami zewnętrznymi tego obszaru. Realizacja ambitnego programu przedstawionego przez Komisję i Radę w 2002 r. w planie dotyczącym zarządzania granicami zewnętrznymi państw członkowskich UE została obecnie ukończona. Wzmocniono ramy legislacyjne. Kodeks graniczny Schengen wszedł w życie w 2006 r. Wprowadzono uproszczone zasady małego ruchu granicznego. Stworzenie agencji Frontex oznaczało dodanie wymiaru operacyjnego. Koncepcja rozłożenia obciążeń i solidarności została urzeczywistniona w europejskim funduszu granicznym, pierwszym instrumencie pozwalającym kierować znaczne zasoby finansowe na te obszary polityki.

Jacques Barrot, wiceprzewodniczący KE, odpowiedzialny za wolność, sprawiedliwość i sprawy wewnętrzne, powiedział, że zamierzeniem UE jest by stworzenie obszaru Schengen okazało się sukcesem. Od roku 1994 do 2008 r. system ten stanowi jedno z największych wyzwań UE. Konieczny jest rozwój polityki kontroli granic i równoległe rozwinięcie odpowiednich narzędzi, koniecznych do osiągnięcia tego celu. Polityka kontroli granic powinna uwzględniać aspekt socjalny. Ponadto, dla państw mających wspólną granicę, ważny jest wymiar gospodarczy. Europejski system kontroli granic wymaga szerokiej współpracy państw członkowskich. Konieczne jest wykorzystanie nowoczesnych technologii, by przeszkodzić próbom nielegalnego przekroczenia granicy. Kontrola pasażerów powinna uniemożliwiać przekroczenie granic w punktach niedozwolonych. Do tego celu konieczna jest współpraca służb granicznych. Stworzenie rejestru przekraczających granice ułatwiłoby działalność tych służb. Takie szerokie podejście powinno być stosowane w odniesieniu do wszystkich aspektów zarządzania granicami. W lutym bieżącego roku zostały wydane przez Komisję Europejską trzy komunikaty, mające na celu wzmocnienie zarządzania granicami. W konkluzjach Rady z 5 i 6 czerwca te komunikaty uzyskały jednogłośnie poparcie. Komisarz Barrot powiedział, że konieczne jest wzmocnienie agencji Frontex, której potencjał dotychczas nie został w pełni wykorzystany. Jest to instrument wzmacniający solidarność między państwami członkowskimi. Rozwój systemu SIS II pozwoli na wykorzystanie nowych możliwości, takich jak dane biometryczne lub też europejski nakaz aresztowania, itp. Harmonogram wprowadzenia w życie SIS II został zatwierdzony w czerwcu br. Przewiduje

on przejście na SIS II we wrześniu 2009 r. Pod koniec bieżącego roku Komisja Europejska przedłoży projekt instrumentarium koniecznego do funkcjonowania SIS II. Komisja przywiązuje wagę do respektowania zasady ochrony danych, kwestii proporcjonalności i jakości danych. Dlatego Komisja jest zdania, że konieczne jest wprowadzenie w życie systemu skutecznej ochrony danych osobowych w SIS II, VIS, itp.

Dušan Kerin, reprezentujący słoweńską prezydencję powiedział, że prezydencja zorganizowała spotkanie w Lublanie, poświęcone problemowi migracji. Najbliższe spotkanie na ten temat odbędzie się we wrześniu w Brukseli, za prezydencji francuskiej. Ustalone zostaną propozycje dotyczące zasad migracji a odpowiedni projekt zostanie przekazany Radzie. W kwestii rozwoju SIS, zauważył, że propozycja Rady zawiera wiele postępów w stosunku do rozwijania elementów SIS – jego części składowych.

Przedstawiciel prezydencji francuskiej, **Pierre Simunek**, powiedział, że podstawą polityki migracji są trzy filary. Po pierwsze, jest to agencja Frontex. Istnieje konieczność wzmocnienia jej roli operacyjnej. Konieczna jest odpowiedź na pytanie, czy będziemy mieli pojęcie czterech granic europejskich. Po drugie, to system wjazdów i wyjazdów – system informacji o wizach. Dotyczył on będzie wszystkich obywateli państw trzecich. Wprowadzone zostaną zautomatyzowane, elektroniczne przejścia graniczne, których zadaniem będzie ułatwienie przepływu osób przez granice. Trzeci filar to Eurosur, który dziś umiejscowiony jest wśród agencji, których zadaniem jest zapewnienie bezpieczeństwa morskiego (Eurosur to system nadzoru granic). Oba projekty – Eurosur i system wjazdów i wyjazdów – służą ochronie jednostki przed nadużyciami. Na koniec powiedział, że przejście z SIS one 4 all na SIS II jest bardzo trudne. Jednak celem Unii jest stworzenie Europy wolnej, bezpiecznej i otwartej na imigrację, więc SIS II jest koniecznością.

Ad. 2. SIS II – kiedy, dlaczego i jak?

Sprawozdawca PE w sprawie SIS II, **Carlos Coehlo** (EPP-ED, Portugalia) powiedział, że stosowanie zasad Schengen stanowi podstawę Europy bez granic i od czasu, gdy został stworzony, system ten okazał się przydatny. Z uwagi na zmieniające się warunki i wzrost liczby krajów członkowskich zdecydowano, że możliwości SIS II powinny zostać zwiększone. Głównym celem SIS II są działania kompensacyjne. Będzie to nowa baza danych sporządzana na wielką skalę, zawierająca 22 miliony wpisów, co umożliwi odpowiednich władzom zbieranie informacji nt. przedmiotów i osób. Wprowadzenie m.in. europejskiego nakazu aresztowania, spowodowało konieczność efektywniejszego wykorzystywania danych, czemu ma służyć decyzja o stworzeniu SIS II. Poprzedni system nie mógł łączyć więcej niż danych z 18 krajów. Wprowadzenie nowych danych do systemu, m.in. biometrycznych, ma służyć zwiększeniu poczucia bezpieczeństwa wśród obywateli. SIS II daje również możliwość dołączania do niego nowych krajów. Faza testowania systemu SIS II już się rozpoczęła. Sprawozdawca Coehlo powiedział, że istnieje potrzeba większej przejrzystości, z uwagi na fakt, że zapisy dotyczące stosowanie dokumentu w sprawie migracji z systemu Schengen (SIS 1+) do systemu informacyjnego Schengen drugiej generacji (SIS II) są uzgadniane w ramach procedury współdecydowania. Tak więc PE musi być informowany o wszystkich wynikach kolejnych etapów wdrażania procesu, ponieważ obywatele domagają się informacji na ten temat. Dopiero po spełnieniu ww. warunków może nastąpić zmiana jednego systemu na nowy. System SIS II jest konieczny, ale należy pamiętać o ochronie praw podstawowych, ponieważ słabym punktem systemu w chwili obecnej jest niewystarczająca ochrona danych ze sfery prywatnej.

Georges de la Loyère, przewodniczący Wspólnej Rady Nadzorującej Schengen, powiedział, że SIS I, który został wprowadzony początkowo na okres 5 lat a później przedłużono okres jego funkcjonowania, jest jednak obecnie przestarzały. Określił przejście do nowego systemu jako proces przeprowadzki, w czasie którego gubi się niektóre meble. Aby tego uniknąć, nawoływał parlamentarzystów do dokładnego badania tekstów, które otrzymują, ponieważ konieczne jest zadbanie o to, by podstawa prawna, którą stanowią przepisy o Schengen, była przestrzegana. Konieczne są wspólne kontrole na granicach, celem uniemożliwienia wjazdu na teren UE różnym niebezpiecznym osobom. System informacyjny Schengen pomaga w sprawdzeniu, czy dane podawane przez osoby przyjeżdżające są zgodne ze stanem faktycznym. Konieczna jest harmonizacja systemu na szczeblu europejskim oraz kontrolna weryfikacja danych, które są własnością państw członkowskich. Przyszłość tego systemu zależy od decyzji politycznej.

Adolfo Rufa, włoski przedstawiciel grupy roboczej na temat Schengen, przedstawił szereg zagadnień dotyczących Schengen. Rozpoczął od przyczyn stworzenia systemu SIS II. Powiedział, że w świetle zniesienia kontroli na granicach wewnętrznych Unii Europejskiej, rozszerzenia strefy Schengen i w konsekwencji zwiększenia jakości i ilości danych w systemie Schengen, zaistniała konieczność stworzenia możliwości połączenia różnych danych ze sobą – np. broni palnej z osobą. Celem tego połączenia danych, które znajdują się w systemie SIS II, jest usprawnienie śledztwa oraz wprowadzenia dalszych kategorii danych. Poza tym istniała konieczność aktualizacji bazy danych Schengen. Chodziło przede wszystkim o stworzenie możliwości zarządzania różnymi wersjami systemu w lepszy sposób. Historia systemu SIS II przedstawia się następująco. Na początku Komisja Europejska uzyskała mandat do stworzenia systemu. W latach 2003-2004 określono wymagania techniczne. W październiku 2004 r. nastąpiło podpisanie kontraktu a w marcu 2007 system SIS II miał rozpocząć funkcjonowanie. Jednakże wystąpiły opóźnienia, z uwagi na kwestie polityczne, związane z koniecznością przyjęcia nowych państw członkowskich i w efekcie – koniecznością wprowadzenia poszerzonej fazy testowej. Ponadto w momencie przetargu doszło do pewnych przeszkód i niejasności co do poszczególnych ofert oraz od samego początku nie doceniono złożoności tego projektu (np. zarządzanie błędami do tej pory nie jest satysfakcjonujące). Ponadto część SIRENE (załącznik do Schengen) służąca do wymiany danych, pozostała na początku poza mandatem, co w efekcie doprowadziło do niejasności co do zakresu odpowiedzialności poszczególnych stron. W efekcie, z uwagi na te opóźnienia, wprowadzono SIS one 4 all. Był to system przewidziany jedynie jako element przejścia z jednego systemu do drugiego, jednakże ujawnił wiele problemów, których rozwiązanie wymaga czasu. Aktualna sytuacja jest następująca. Przeprowadzane są testy operacyjne. Ponadto zamknięto tzw. *compliance test*, jednak ciągle są problemy techniczne związane z wdrożeniem systemu. Istnieje ryzyko, co do zachowania rytmu prac i realizacji harmonogramu prac. Pewne problemy zostały przeniesione w czasie, np. kwestia odpowiedzialności państw członkowskich i KE. Wydatki, które są konieczne do utrzymania systemu, to 200 tys. EUR na miesiąc.

Pascal Millet z Komisji Europejskiej zwrócił uwagę na to, że SIS II jest jednym z priorytetów UE. Jest to wspólne przedsięwzięcie o połączonym wymiarze wspólnotowym i narodowym. Harmonogram wdrażania SIS II przedstawia się następująco: pod koniec 2007 – zniesienie kontroli na granicach zewnętrznych; luty 2008 – przedstawienie nowego harmonogramu; 5 czerwca – przyjęcie nowego harmonogramu; wrzesień 2009 – tzw. „migracja” z obecnego systemu na SIS II. W tym procesie muszą obowiązywać trzy zasady. Po pierwsze, jasne określenie zakresu odpowiedzialności i zadań poszczególnych zaangażowanych instytucji. Po drugie, jasne ustalenie wiążących terminów i ich

przestrzeżenie. I po trzecie – zapewnienie skuteczności procesu. Jeśli chodzi o koszty, to kwota wydana na rozwijanie systemu, kontrole, itp. to 30 mln EUR, na testy - 19 mln EUR i dodatkowe 14 mln na zagwarantowanie bezpieczeństwa na szczeblu państwowym podczas przechodzenia z jednego systemu na drugi.

Peter Hustinx z Europejskiej Jednostki Ochrony Danych, powiedział, że przejście z systemu SIS one 4 all na SIS II to skomplikowana operacja. Nie może być żadnej luki prawnej. Wszystkim zależy na zapewnieniu, by cała instalacja była bezpieczna. SIS I był wersją podstawową, podczas gdy SIS II to wielowarstwowy model, z udziałem jednostek krajowych, sprawujących nadzór na poziomie krajowym. Istnieje szereg wątpliwości, co do koncepcji przejścia z SIS I do SIS II. Dlatego przeprowadzany jest dogłębny audyt dotyczący bezpieczeństwa.

W trakcie dyskusji również wynikła kwestia włączenia do SIS II Lichtensteinu, w kontekście przyłączenia do systemu Szwajcarii. Ponieważ nie ma granic między Szwajcarią i Lichtensteinem, kwestią wartą rozważenia jest, co się stanie, gdy Lichtenstein nie dołączy się do SIS II. Wówczas Szwajcaria musiałaby wprowadzić kontrole na granicach.

Ad. 3. Optymalizacja współpracy odnośnie sprawowania nadzoru i kontroli granic: zadania agencji FRONTEX i EUROSUR

Javier Moreno Sanchez (PSE, Hiszpania), sprawozdawca nt. Frontex/Eurosur, powiedział, że podstawowy cel, jakim jest zapewnienie, by imigracja była legalna, powinien być realizowany równolegle z zapewnieniem odpowiednich kontroli na granicach oraz polityką odsyłania nielegalnych imigrantów. Imigranci bowiem powinni mieć nie tylko prawa, ale również i obowiązki. W jego opinii agencja Frontex jest jak nowonarodzone dziecko, które potrzebuje rodziców. Dlatego jest ona niejako skazana na pomoc krajów członkowskich. Konieczne jest większe zaangażowanie w politykę ochrony granic. Jednak pytanie, które powinniśmy sobie zadać to – w jakim tempie Frontex powinien działać i w jaki sposób? Kolejne fale imigrantów nie będą czekały. Czy Frontex da sobie radę z ich repatriacją lub też z ratowaniem ich na morzu? Kolejnym ważnym problemem jest współpraca Frontexu z krajami trzecimi. Priorytetami w najbliższym okresie powinny być konsolidacja działań Frontexu i solidarność. Są jednak kraje, które nie wypełniają wymogu solidarności.

Ikka Laitinen, dyrektor Frontexu, powiedział, że celami kontroli granic z punktu widzenia agencji Frontex są: ratowanie ludzkiego życia, ochrona praw człowieka i godności ludzkiej, zagwarantowanie swobodnego przepływu osób (wprowadzenie ułatwień), a także profilaktyka – zwalczanie nielegalnych imigrantów. Kraje członkowskie mają wymagania, co do tej agencji. Konieczna jest przede wszystkim możliwość określenia wielkości zagrożenia, co wymaga oceny i analizy ryzyka oraz oceny stopnia bezpieczeństwa granic państw członkowskich. Po dokonaniu takiej oceny, kolejnym krokiem jest reagowanie, a więc wspólne operacje (morze, ląd, lotniska, odsyłanie imigrantów), projekty pilotażowe, europejska sieć patroli – funkcjonuje w obszarze śródziemnomorskim, a także poszerzanie zakresu wspólnych operacji. Istnieją również siły szybkiego reagowania na granicach, które są uruchamiane w sytuacjach wyjątkowych i pilnych, do których póki co na szczęście nie doszło. Są także zespoły wspólnego wsparcia Frontexu, które są tym samym, co siły szybkiego reagowania, jednak ich działanie nie wymaga, by sytuacja była pilna i wyjątkowa. W kwestii zaopatrzenia, to Frontex powinien posiadać sprzęt techniczny. Nim ten sprzęt zostanie skierowany do akcji, kraje członkowskie muszą ustalić wiele warunków technicznych, nim ten sprzęt można skierować do akcji (20 helikopterów, 106 łodzi, 18 samolotów (fixed wing)).

Jeśli Frontex nie otrzyma sprzętu od krajów członkowskich, konieczny będzie jego zakup. Rosja, Ukraina i Chorwacja podpisały porozumienia z agencją Frontex. Rozpoczęto także negocjacje m.in. z USA, Maroko, Libią, Macedonią, Turcją, Gruzją, Egiptem, Mołdawią, Senegalem, Mauretanią, Wyspami Zielonego Przylądka, itp. Te kraje są albo krajami pochodzenia albo tranzytu albo są po prostu mocno zainteresowane współpracą z Unią Europejską. Podsumowując, sprawy najważniejsze dla Frontexu to:

- rozwój zintegrowanej strategii zarządzania granicami,
- zaangażowanie państw członkowskich,
- interoperacyjność,
- współpraca w zakresie określenia zadań, stworzenia potencjału i zdolności operacyjnych,
- opinia publiczna i akceptacja dla działań Frontexu.

Agustin Diaz de Mera (EPP-ED, Hiszpania) stwierdził, że zasoby Frontexu będą musiały pozostać na razie skromne, ponieważ budżet agencji i tak już został przekroczony. Agencja musi się skoncentrować na głównym zadaniu, jakim jest koordynacja zasobów krajów członkowskich, które z kolei powinny zrobić listę rzeczy, które mogą udostępnić Frontexowi.

Tomas Grulich z czeskiego Senatu stwierdził, że poszerzenie strefy Schengen było dla Unii doświadczeniem bardzo pozytywnym, jednakże zauważył, że jeden słaby punkt w tym łańcuchu może zagrozić całemu systemowi. Nawoływał uczestników do koncentrowania się nie tylko na południowych granicach UE, ale również na wschodnich.

Ad. 4. Ochrona podstawowych praw: wolności, bezpieczeństwa i prywatności w kontekście przyszłego zarządzania granicami UE

Ostatnim elementem debaty była dyskusja nt. trzech projektów legislacyjnych Komisji dotyczących zintegrowanego zarządzania granicami zewnętrznymi UE. Ich wejście w życie spowoduje konieczność zarządzania ogromną ilością danych. W przedstawionym dzisiaj komunikacie pt. „Przygotowanie kolejnych etapów rozwoju zarządzania granicami w Unii Europejskiej” zaproponowano nowe narzędzia, które w przyszłości stanowiłyby integralną część zarządzania granicami europejskimi. Należą do nich:

- propozycje wprowadzenia systemu wjazdu/wyjazdu, umożliwiającego elektroniczną rejestrację dat wjazdu i wyjazdu obywateli krajów trzecich do i ze strefy Schengen;
- propozycje ułatwienia osobom podróżującym w dobrej wierze przekraczania granic dzięki wprowadzeniu automatycznych bramek dla obywateli UE i niektórych kategorii obywateli krajów trzecich;
- parametry umożliwiające wprowadzenie elektronicznego systemu zezwoleń na podróż.

Jeanine Hennis-Plasschaert (ALDE, Holandia), sprawozdawczyni nt. systemu wjazdu-wyjazdu, powiedziała, że istnieje konieczność wzmocnienia i rozwoju polityki imigracyjnej. W ubiegłym roku KE przyjęła nowy pakiet, zawierający 3 elementy dotyczące zarządzania granicami. Mają one dwa cele: ułatwić przepustowość i zapewnić bezpieczeństwo obywatelom. Jednakże zauważyła, że dotychczas nie ma założenia odgórniego, gdzie można byłoby powiedzieć, w jaki sposób ten system będzie funkcjonował. Należy stwierdzić, jak te wszystkie środki będą się przyczyniać do osiągnięcia celów Frontexu. Te projekty będą kosztowne i będą miały wpływ na sferę prywatności, jednak wciąż nie mamy wiedzy na temat ich wartości dodanej. Wymiana danych jest kwestią kluczową dla obniżenia ryzyka zagrożenia. Jednak w chwili obecnej mamy do czynienia z tworzeniem systemu, w którym od wszystkich będą pobierane dane i wobec tego wszyscy będą uważani za przestępców. Na taki

sposób postępowania prawdopodobnie ma wpływ USA, gdzie takie zachowania są dopuszczalne i takie środki są stosowane.

Sarah Ludford (ALDE, Wielka Brytania), sprawozdawczymi (z własnej inicjatywy) projektu aktu prawnego na temat tzw. profilu pasażera. Państwa członkowskie chcą sporządzać profile potencjalnych przestępców, celem ich szukania. *Profiling* polega na tym, że wykorzystuje się cechy charakterystyczne, a więc wygląd, który może odpowiadać wyglądowi potencjalnego terrorysty, a nie na przykład jego zachowanie. Na podstawie tego, że dany obywatel należy do pewnego profilu – może być uznany za osobę niepożądaną w kraju członkowskim. Jeśli ktoś znajdzie się w tym profilu, zostanie uznany za potencjalnego przestępcę. Sprawozdawczymi uznała to za prawdopodobnie niezgodne z prawem i nieproduktywne.

Sprawozdawczynię poparł **Peter Hustinx** – rzecznik Europejskiej Jednostki Kontroli Danych, który powiedział, że *profiling* może doprowadzić do dużych problemów, z uwagi na to, że bazuje na generalizacji, uogólnieniach i kategoryzacji. To doprowadza do coraz większego zapotrzebowania na dane i wsparcia dla promowania koncepcji podejrzeń, co do tego, co ludzie mogą zrobić a nie tego, co zrobili. Próby przewidywania przyszłych zachowań, bazujące na wyglądzie, mogą być niebezpieczne. Dane biometryczne są pożądaną nowością, ale w tym projekcie jest wiele elementów, które mają słabe punkty. Istnieje ryzyko przedobrzenia. Plan haski nadaje temu projektowi legitymizację, jednak konieczne są wyniki badań.

Rebeca Delsol, ekspert z Open Society Institute, zajmująca się profilami pod względem etnicznym, powiedziała, że szybko rozwijająca się technika oraz nowoczesne bazy danych dają możliwości dla tworzenia *profilingu*. Jest to jednak bezprawne i może być nieskuteczne oraz może przynieść odwrotne do oczekiwanych skutki. *Profiling* – jest to system, który polega na wykorzystywaniu przez służby prawne takich danych jak narodowość, rasa, religia, by stworzyć odpowiednie dane (profilu etnicznego). W ten sposób tworzy się stereotypy, które mogą mieć swoje uzasadnienie, ale równocześnie może się okazać, że koncentrujemy się bezprawnie na mniejszościach. W rezultacie w jej opinii, zaproponowany system wjazdów / wyjazdów oraz *profiling* stanowią niepokojące praktyki. Takie działania mogą być wykorzystane do tworzenia profili wyznaniowych. Służby ścigania będą szukać wspólnych cech osób odpowiedzialnych za przestępstwa. Doświadczenia amerykańskie pokazują, że w ten sposób szuka się przestępców. Zwłaszcza osoby z zagranicy poddaje się takim kontrolom – z mniejszości etnicznych. Polityka imigracyjna wobec cudzoziemców opiera się tam właśnie na profilowaniu. Również np. w Hiszpanii stosuje się kryterium wyglądu jako prawa do zatrzymania. Podsumowała, że w tym zakresie istnieje olbrzymia luka prawna, jeśli chodzi o ochronę obywateli i konieczna jest zmiana tego stanu rzeczy.

Opracowała:
dr Magdalena Skulimowska

A k c e p t u j ę

Zbigniew Romaszewski
Wicemarszałek Senatu RP